

ISSN 1335-664X

1/2002

**OBČASNÍK KNIHOVNÍKOV
BRATISLAVSKÉHO KRAJA 1/02**
(bulletin Krajskej pobočky
Spolku slovenských knižovníkov
Bratislavského kraja)

**VYDAVATEĽ
TLAČ A REDAKCIA**
Knížnica Ružinov
Tomášikova 25
821 01 Bratislava
Tel: 02/44 45 47 04
Fax: 02/44 45 60 36
E-mail: kniznica@gtsi.sk

**ZODPOVEDNÝ
REDAKTOR**
PhDr. Darina Horáková

**VÝKONNÝ REDAKTOR
(aj DTP)**
Mgr. Peter Kuzma

REDAKČNÁ RADA
PhDr. E. Segešová
(predseda)
PhDr. D. Horáková
PhDr. M. Žuffová
Ing. A. Chrenka
Mgr. P. Kuzma

**MIESTO
A ROK VYDANIA**
Bratislava 2001

TYP PÍSMO
Bodoni CE

NÁKLAD
200 výtlačkov

**REDAKČNÁ
UZÁVIERKA**
30. 4. 2002

Na tretej a štvrtej
strane obálky sú
ohlasy detí
na Mladé letá

KNIŽNICA RUŽINOV BRATISLAVA

ISSN 1335-664X

OBČASNÍK
KNIHOVNÍKOV
BRATISLAVSKÉHO
KRAJA

Ročník 3

Rok 2002

Číslo 1

OBSAH

- 1. Tradične na úvod (5)**
- 2. Eva Hornišová: S pamätníkom cez dve tisícročia (7)**
- 3. Ľubica Segešová: Prehľad činnosti Krajskej pobočky SSK Bratislavského kraja (9)**
- 4. Emília Jablonská: Staromestská knižnica v Bratislave - najmä od roku 1990 po súčasnosť (14)**
- 5. Irena Galátová: Knižnica Bratislava - Nové Mesto v premenách času... (20)**
- 6. Anna Šavarová: Malokarpatská knižnica v Pezinku sa predstavuje... (24)**
- 7. Anna Lieskovská: Mestská knižnica Senec (26)**
- 8. Emília Moncolövä: Knižovník roka 2001 (30)**
- 9. Hilda Holinová: Kto vzkriesi čitateľský výskum? (32)**
- 10. Peter Kuzma: Jedno percento... (35)**
- 11. Poznámky, informácie, námety... (36)**
- 12. Do vašej pozornosti (39)**
- 13. Z edičnej činnosti (41)**

TRADIČNE NA ÚVOD

Nuž, priatelia, opäť musím v prvom rade poďakovať všetkým tým, ktorí prispeli svojou troškou do mlyna a majú nehybnú zásluhu na tom, že to číslo uzrelo svetlo sveta.

Ďalší polrok je za nami a koniec roka tu bude čo nevidieť. A pomaly budeme v našom spolku aj bilancovať uplynulé funkčné obdobie. Ešteže je medzi tým leto a pracovníci príspevkových a rozpočtových organizácií si budú môcť aspoň čiastočne zreparovať svoje ubolené telá a hlavy príjemným dovolenkovým leňošením. Veru, tá nová legislatíva k prvému aprílu nás poriadne dokrútila. Neustála gestikulácia, vysvetľovanie, porovnávanie, bolesti krčnej chrbtice spôsobené neustálym krútením hlavy a nohy unavené behaním za potrebnými informáciami. Podaktorí vraveli, že to nemôže platiť, lebo je to prvý apríl. Opak je skutočnosťou, mili moji verejní zamestnanci, zaradení a zatriedení, sľubom ovenčení!

Nielen Dušanovi Lechnerovi a iným (pozri minulé číslo Občasnika) sa snívajú sny. Aj mne sa. Videl som v ňom, ako sa brány na knižniciach otvárajú a z nich s úsmevom vychádzajú tisíce knižničných pracovníkov (zrejme koniec pracovnej doby) radosťne mädliač v ruke nový, čerstvo vytlačený dekrét. Všetci boli spokojní, všetci mali pridané a boli zaradení presne podľa svojich predstáv a očakávania. Šušňanie dekrétov rytmicky dopĺňoval klepot podpätkov disciplinovaných a pozitívne naladených mäs na očistených a perfektne opravených komunikáciách. V budovách informačných inštitúcií nastala úľava. Servery a informačné siete sa konečne mohli porozprávať a poradiť bez prítomnosti a zásahu človeka. Ich inteligentný digitálny šepot rusili iba starostlivé upratovačky, pedantne sa premiestňujúce z miestnosti do miestnosti. Virtuálne knižnice ako dôsledok virtuálnej skutočnosti virtuálneho sveta a virtuálnej morálky tretieho tisícročia... Zo sna ma vytrhol lomoz pri vchodových dverách: „Peško, taxík priviezol materiál, treba ísť dievčatám pomôcť vykladať“

Ale vráťme sa k obsahu čísla, ktoré držíte v rukách. Do jeho úvodu sme zámerne zaradili príspevok o Mladých letách. Prečo? Nuž, myslíme si, že Mladé letá boli počas svojej päťdesiatročnej existencie a ešte aj stále sú skutočnou „vlajkovou loďou“ celej vydavateľskej flotily (ostatní sa neurazte, prosím) na Slovensku. Desiatky generácií odrástli na ich vynikajúcich kni-

kách, či už pôvodných alebo preložených, mali možnosť sa zoznámiť s celou plejádou ľudí, ktorí tieto prekrásne knižky pre deti a mládež vytvárali a mohli ich s pokojným svedomím a s dobrým pocitom ďalej odporúčať ďalším a ďalším poznaniachtivým a neskôr narodeným. Bez produkcie Mladých liet si knižnice (aspoň tie verejné určite) nemožno predstaviť. A treba ešte pripomenúť aj to, že tiež vzťah Mladých liet ku knižniciam bol vždy priateľský a konštruktívny. Možno je v tom kúsok nostalgie, pátosu, ale aj šťastia, že to tak bolo, je a pevne dúfame, že aj bude. Sám si s dojatím spomínam na svoju prvú knižku a potom i ďalšie - z Mladých liet. A tiež na to, ako som sa po štyridsiatich rokoch opäť stretol s archívnymi výtlačkami tých istých titulov v sklade vydavateľstva...

Takže píšete, faxujete, meľujete, priatelia! Čakáme na Vaše ohlasy, príspevky, poznámky, informácie, kuriozity a zaujímavosti. Od seniorov by sme privítali najmä spomienky, bilancujúce zamyslenia atď

Redakčná uzávierka je pre každého už tradične podľa jeho chuti, vôle a schopností!

Váš Výkonný

Mgr. Eva Hornišová

S PAMÄTNÍČKOM ČEZ DVE TISICROČIA

Kritický čitateľ okamžite usúdi, že ide o značne zveličený titulok. Ide aj nejde. Obsahom našej správy je totiž putovanie výstavy kníh a ilustrácií pre deti z vydavateľstva Mladé letá PAMÄTNÍČEK, ktorá mala svoju premiéru v roku 2000, keď Mladé letá zavŕšili 50. výročie svojej činnosti. Vďaka záujmu verejnosti ocitla sa až v roku 2002 a putuje stále ďalej, nedbajúc na významný časový predel, akým je nástup tretieho tisícročia. A prečo sa správa o tomto putovaní ocitá v OBČASNÍKU knihovníkov? Práve knižnice majú najväčšiu zásluhu na tom, že si výstavu dosiaľ mohli pozrieť v štrnástich mestách a mestečkách po celom Slovensku. Zaslúžia si, aby sme ich všetky zverejnili: Stará Ľubovňa, Košice, Turčianske Teplice, Trenčín, Levice, Nové Zámky, Bratislava, Piešťany, Čadca, Žilina, Prešov, Michalovce, Vranov nad Topľou, Spišská Nová Ves. „Čakateľní“ sú ešte Dolný Kubín a Kežmarok.

Tá istá výstava (síce stále doplnovaná knižnými novinkami) a predsa stále iná - vďaka tvorivým a originálnym nápadom pracovníkov knižnic.

V Starej Ľubovni sme boli očarení výtvarno-architektonickým riešením výstavy, použitím a rozmiestnením zdanlivo veľmi prozaických „artefaktov“, akými boli rebriky, debníčky, vozík pre bábiky a pod., ale aj neuveriteľným záujmom a „sčítanosťou“ malých účastníkov čitateľskej besedy. V Žiline bol nevidaný záujem o už „historické“ knižné publikácie Mladých liet z 50-tych a 60-tych rokov minulého storočia. V Čadci prišli na vernisáž výstavy a stretnutie s vydavateľskými pracovníkmi nielen deti, ale aj pedagógovia z Čadce a okolia. V Prešove nás čakali v čase otvorenia výstavy Pamätníček „Prázdny v knižnici“. Žiadne strachy! Nebol to čas ničerobernia, ale pestrý, nekonvenčný, rôznorodý program. V rozprávkovej miestnosti pre najmenších sa tmolili medzi lepoprelami, hračkami a obrázkovými knižkami, doslova, batoflát. V susednej miestnosti sa stretli na zaujímavý prednáške

ich mamy. Čo krajšie si možno želať, ako v praxi realizovaný slogan „Rastieme s knižkou“. Pre väčšie deti to boli týždňové „tábory v knižnici“. Informácie z kníh si overovali na exkurziách po historicky najatraktívnejších objektoch mesta. Pracovali aj krúžky ručných a výtvarných prác, ale aj dramatický a tanečný krúžok.

Pôvabne vyznel Pamätníček aj v Michalovciach. Deti sa predstavili dramatizáciou Danky a Janky Márie Ďuričkovej. „Sadni si ku mne na lávku, poviem ti peknú rozprávku...“ K tejto novej forme podujatia s malými čitateľmi inšpirovala tety knihovníčky modrá lavička s dlhonosým Pinochiom. Strom tajných želaní využili na vyjadrenie svojich knižných želaní. Tie už aj poslali do Mladých liet.

Vo Vranove prebehlo otvorenie výstavy s podujatím Coca-Coly - V čítaní je poznanie. Po prečítaní poviedky D. Heviera Smútok za Johnom Lenonom nasledovala jej improvizovaná dramatizácia. Deti tento nápad nadchol a výkony, ktoré podali, boli v niektorých prípadoch priam obdivuhodné.

Zatiaľ posledná zastávka Pamätníčka v Spišskej Novej Vsi presiahla rámec mesta. Inštalovaná v nádherných historických priestoroch Galérie umelcov Spiša za účasti približne 200 detí a dospelých, medzi ktorými boli predstavitelia mesta, prednosta VÚC a, pravdaže, masmédiá. Slávnostná vernisáž s autogramiádou bola prvým stupienkom programu, na ktorý naväzovala živá beseda detí s mladým spišským debutujúcim autorom detskej literatúry Petrom Karpinským a jeho knižkou Ako sme s Ťukúkom ťukúkovali, ktorá nedávno vyšla v Mladých letách.

A čo na záver? Nedávno ktorýsi časopis publikoval výsledky čitateľského prieskumu, v ktorom čitatelia vyslovili názor, že z čítania kníh chcú mať najmä citový zážitok. Myslíme si, že stretnutia detí s knižkou v ozvláštnenej atmosfére, za účasti tvorcov a sprostredkovateľov určite „chytia za vrkoč a už nepustia“, ako nám napísala malá čitateľka. Ale načo nosiť drevo do lesa. Knižníci a knihovníčky najlepšie vedia čím „chytiť za vrkoč“ a obohatiť vnútorný svet detí a mládeže hodnotnými literárnymi a umeleckými dielami.

Vďaka, milí pracovníci knižnice!

Z histórie

PhDr. Ľubica Segešová

PREHEAD ČINNOSTI KRAJSKEJ POBOČKY SSK BRATISLAVSKÉHO KRAJA

V druhom čísle Občasníka KP SSK BK z roku 2001 sme sa s Vami, milí naši členovia a čitatelia, rozlúčili uvedením aktivít k 31. 10. 2001 - ich zmapovaním počas tretieho zasadnutia Výboru KP SSK BK v Centre VTI SR v Bratislave. Keďže uzávierka 2. čísla nášho periodika pripadá na polovicu novembra, nedostali sa do neho už aktivity posledných dvoch mesiacov predošlého roka.

Dňa 13. 12. 2001 - na Luciu - sa, podľa tradície založenej v roku 2000, uskutočnila v Univerzitetnej knižnici v Bratislave členská schôdza KP SSK BK, pripravená členmi Výboru KP ako adventné stretnutie knihovníkov KP SSK BK. Otvorila a viedla ho predsedníčka KP dr. Darina Horáková. Privítala všetkých členov a spomenula nedávne vydaté stretnutie v divadle Astorka Korzo 90, konané pri príležitosti 55. výročia vzniku Spolku slovenských knihovníkov (SSK). Pripomenula, že prvý národný Zväz slovenských knihovníkov vznikol 12. 2. 1946 ako prvý slovenský profesionálny spolok. Oslava výročia sa konala 10. 12. 2001 v Bratislave pod záštitou Ministerstva kultúry SR a za účasti zástupcov Slovenskej asociácie knižnic, odbornej knihovníckej verejnosti, tlače i partnerskej spolkovéj českej organizácie - SKIP. Okolo 80 účastníkov si na pamiatku domov odnieslo, okrem iného, zborník príspevkov z podujatia.

K rozvoju spolkového života prispeli pri príprave a priebehu osláv 55. výročia SSK okrem predsedníčky SSK Ing. Silvie Stasselovej aj predsedníčka KP SSK BK dr. Horáková kultivovaným moderovaním a profilovými charakteristikami pri odovzdávaní ocenení zaslúžilým a činným členom SSK a členky Výboru KP SSK BK - tajomníčka p. Marta Weissová a dr. Dagmar Kleinová. Na adventnej ČS prečítala dr. Horáková milý pozdravný list

80-ročného člena SSK - bývalého predsedu jeho informatickej sekcie - pána Viktora Chrenku, ktorý sa pre chorobu nemohol osláv zúčastniť. Pri príležitosti osláv poslal však SSK svoj Ex-libris a navrhol zriadenie Slovenského múzea Ex-libris, napríklad v Trnave.

Začiatkom decembra 2001 vyšlo 2. číslo Občasníka knihovníkov BK v tomto roku a hneďbolo, ako dosiaľ vždy, osobne, prostredníctvom aktivísov spolku, alebo na jeho podujatiach - aj na ČS - doručené členom KP.

Hlavným bodom členskej schôdzy bolo podanie Správy o činnosti KP SSK BK. Dr. Horáková v nej z prvého polroka pripomenula najmä mimoriadne úspešný priebeh Týždňa slovenských knižníc, na ktorý KP dostala príspevok 1000,- SK a 5 podujatí z rôznych žánrov, uskutočnených pobočkou pod záštitou Knižnice Ružinov a Univerzitetnej knižnice v Bratislave. O všetkých sme podrobne informovali v č. 2/2001.

Dobre možno hodnotiť aj úspešne pokračujúce zahraničné kontakty nadviazané v roku 2000, a to s Národnou knižnicou Štefana Homolu v Petrovci v Zväzovej republike Juhoslávií. Zásluhou členky Výboru KP mgr. Kurillovej boli knižnici zaslané knižné dary zo Slovenskej pedagogickej knižnice v Bratislave. Súkromné zochované knihy darovala aj ďalšia členka Výboru KP - dr. Žuffová zo Slovenskej lekárskej knižnice v Bratislave. Všetko bolo prostredníctvom čitateľských táborov, organizovaných Domom zahraničných Slovákov, prevezené do zahraničia. Úspešne sa nadviazala aj spolupráca s českým SKIP-om (Svaz knihovníků a informačních pracovníků). V Bulletině SKIP jeho šéfredaktor PhDr. Ladislav Kurka kladne hodnotil náš Občasník, prislúbil jeho recenzovanie v ČR a recipročnú výmenu českého a slovenského spolkového periodika. Nové zahraničné kontakty boli nadviazané aj v Poľsku. Prostredníctvom KP dostali slovenské deti u našich susedov do daru staršie slovenské knihy a periodiká.

Vyhodnotenie Knižníka roka 2001 bolo zlatým klincom ČS. V priebehu roka 2001 členská základňa nenavrhol zmenu hodnotiacich kritérií. Výbor KP SSK BK rozoslal svojim členom 205 anketových listkov, z ktorých sa vrátilo 106, z toho 7 neplatných. Z 99 platných hlasov 44 hlasov získala riaditeľka Mestskej knižnice v Bratislave PhDr. Elena Veľasová za mimoriadne rozmach MsK a za to, že knižnicu v ťažkých ekonomických podmienkach úspešne doviedla k jej 100. výročiu a pri tejto príležitosti usporiadala v Bratislave medzinárodnú knihovnícku konferenciu "Verejná knižnice v novej Európe". Mestská knižnica pod vedením dr. Veľasovej dlhodobo dosahuje prvenstvo v počte čitateľov i výpožičiek na Slovensku, zapája sa do práce

v SAK, v Ústrednej knižničnej rade pri MK SR, v IFLA. Za jej odbornosť, knihovnícku zanietenosť, charakter a nevšedný ľudský prístup jej titul Knihovník roka 2001 nepochybné patrí. Pripomínať jej ho bude pekne graficky riešený diplom a kytica krásne aranžovaných trvalých kvetov.

Na záver ČS dr. Horáková upozornila na možnosť prispieť návrhmi, radami a pripomienkami do Plánu práce KP SSK BK na rok 2002, a to najneskôr do 31. 1. 2002. Upozornila na pripravovanú poradu knihovníkov a metodikov v SNK v Martine 15. 1. 2002, na ktorej majú byť do tejto činnosti premietnuté aj plány práce SAK a SSK. Dr. Kleinová poprosila členov KP o príspevky do Občasnika knihovníkov BK č. 1/2002 s uzávierkou 30. 4. 2002.

Vo voľnej "dišpute" po skončení hlavnej časti ČS sa prítomní členovia v príjemnej atmosfére sporej s chutným občerstvením (vianočným pečivom, do obsahu ktorého prispeli i dámy knihovníčky) navzájom informovali a podnecovali. Tajomníčka KP p. Weissová informovala o ponukovom liste pre knižnice rozširovanom na slávnostnom stretnutí k 55. výročiu SSK, v ktorom redakcie periodík Sme a Dominofórum ponúkli zľavy na odber svojich periodík na rok 2002 (Sme 1,- Sk na 1 číslo, Dominofórum až 10,- Sk na 1 číslo). Členka Výboru KP dr. Žuffová podnecovala členov, aby všetci zistili, či oni doma alebo ich knižnice nemajú knihy a časopisy, ktoré by mohli poslať rodákovi do zahraničia. Záujem prejavujú najmä Slováci v Poľsku a v Chorvátsku. Jej podnet podporila dr. Velasová informáciou, že ešte koncom roka 2001 prídu do Msk v Bratislave zástupcovia z Chorvátska a takto pripravené knihy by si mohli odviezť. Dr. Mešša upozornil na bohatý kultúrny život Slovákov v Novom Sade, kde vychádza mnoho hodnotných slovenských kníh a časopisov a úspešne pôsobí viacero slovenských profesorov. Cez fakultu v Michalovciach odporúčal viac podporovať zasielaním kníh a časopisov aj Slovákov na Ukrajinu. Vo Vojvodine sa žiada slovenská detská literatúra a klasika, najmä súborné vydanie Martina Kukučína. Uvedol, že v Poľsku máme kontakty vybudované cez Slovenský inštitút a jeho riaditeľku dr. Killárovú, ktorá knihy a periodiká sprostredkúva Slovákom. Dr. Horáková pripomenula, že spoluorganizátorom čitateľských táborov je aj Knižnica Ružinov. Upozornila tiež, že na Internete bude súbor venovaný významným slovenským knihovníckym osobnostiam. Pri príležitosti ich životných jubilej možno doň prispieť zdravicami.

V závere ČS dr. Horáková poďakovala členom Výboru KP SSK BK za celoročnú prácu. Keďže členská schôdza prebiehala na Luciu, symbolicky pri-

pravila 13 prázdnych lističkov, do ktorých požiadala členstvo o zapísanie priání. Želania to boli mnohé - ľudsky jednoduché i finančne náročné - viac zdravia, viac mužov v knižniciach, viac čitateľov, viac peňazí pre knižnice, viac krajších účelových priestorov pre knižnice. Napokon si všetci členovia KP jednoducho zaželeli "aby nám zostala naša doterajšia predsedníčka". Ako odpoveď prečítala dr. Horáková členom KP vlastný prekrásny vinš do roka 2002.

Prvé stretnutie Výboru KP SSK BK v roku 2002 sa konalo pre množstvo neodkladných termínovaných prác až 21. 4. 2002. Stretnutie sa uskutočnilo v Univerzitnej knižnici v Bratislave. Hostiteľkou bola jej vedúca pracovníčka a členka Výboru KP dr. Dagmar Kleinová, ktorá pripravila svojim kolegom opticky i chuťovo prvotriedne občerstvenie. Zasadnutie viedla predsedníčka KP SSK BK dr. Darina Horáková. Úvodom poinformovala členov výboru, že vyhodnotenie činnosti pobočky za rok 2001 bolo už v januári zaslané tajomníčke SSK p. Marte Weissovej.

Plán práce KP na rok 2002 sa začal plniť aktivitami, ktoré prebehli v rámci Týždňa slovenských knižníc. Uskutočnil sa od 21. - 28. 3. 2002, tesne pred Veľkou nocou. To ovplyvnilo počet podujatí, ktorých bolo síce menej ako vlani, avšak na rovnako dobrej úrovni. KP SSK BK uskutočnila 3 podujatia, všetky v spolupráci, vzhľadom na to, že v čase ich konania ešte nedostala finančný príspevok na činnosť zo SSK. Tak sa na finančných výdavkoch pri akciách podieľali hlavne spoluorganizátori. V spolupráci so Staromestskou knižnicou sa uskutočnil kvíz "Potulky so šarkanom", v spolupráci s Knižnicou Ružinov literárno-súťažné pásmo "Danka a Janka na karnevale" za účasti pražských knihovníčok a s Univerzitnou knižnicou autor-ská beseda s MUDr. Antonom Rákayom pod názvom "Lekár - spisovateľ svedomím národa?" Všetky podujatia boli vyhodnotené a zaslané tajomníčke SSK aj s finančným zdokladovaním režijných nákladov.

Na prvom zasadnutí Výboru KP SSK BK sa zúčastnil aj výkonný redaktor Občasnika knihovníkov BK mgr. Peter Kuzma, aby poinformoval o obsahovom zložení pripravovaného 1. čísla tohto periodika v roku 2002. Predsedníčka KP dr. Horáková doplnila, že redakčná rada oslovila ohľadom príspevkov aj zahraničných kolegov, menovite dr. L. Kurku z českého SKIP-u, mgr. J. Čiepa z družobnej Národnej knižnice Štefana Homolu v Petrovci, ale aj domácich pracovníkov z knihovníckej praxe - riaditeľov a riaditeľky verejných knižníc nášho kraja, mgr. E. Moncolóvu z Msk v Bratislave a odborníčky z oblasti teórie knihovníctva a informácií - dr. H. Holinová v.

M. Matthaidesovú z FFUK v Bratislave. Pretože vydávanie Občasníka knihovníkov BK vstúpilo rokom 2002 do tretieho ročníka, výbor na základe odozvy členskej základne skonštatoval, že periodikum má dobrú úroveň a zatiaľ sa darí obsahovo naplniť jednotlivé čísla. Pripravuje sa aj jeho elektronická podoba na webovej stránke Knížnice Ružinov.

V oblasti medzinárodnej spolupráce informovala dr. Horáková o žiadosti, s ktorou sa na nás obrátila Ústredná knižnica Slovákov v Chorvátskej republike v Našiciach. Stretnutie zástupcov tejto knižnice s členmi našej pobočky 25. 4. 2002 na pôde MsK v Bratislave by malo viesť k uzatvoreniu dohody o formách spolupráce.

Predsedička KP dr. Horáková oboznámila členov výboru s plánom aktivít a činností na rok 2002. Po úspešne uzavretých akciách Týždňa slovenských knižníc prídu na rad najmä prednášky, a to: Ako získať grant, BOZP v knižniciach a poskytnutie prvej pomoci, Architektonické vybavenie súčasných knižnično-informačných pracovísk, Zákon o ochrane osobných údajov a Aktuálne právne problémy a knižnice (revízia fondov v zmysle Zákona č. 183/2000... Z. z., vymáhanie kníh a pod.). V druhom polroku by to mala byť prezentácia 1-2 kníh vybraných autorov na jubilejnom 10. ročníku medzinárodného knižného veľtrhu Bibliotéka 2002. V rámci plánovaných činností sa predsedníčka KP zúčastnila na Rozboroch činností knižníc Bratislavského kraja v Pezinku dňa 24. 4. 2002.

Voľná diskusia na záver 1. zasadnutia Výboru KP SSK BK priniesla poznanie, že všetkých v súčasnosti najviac zaujíma uplatňovanie Zákona o verejnej službe vo svojich knižniciach. O tom, že napriek týmto novým organizačno-právnym skutočnostiam naďalej so zautajím vykonávame svoju prácu, svedčili nadšené dojmy z posledných podujatí v MsK v Senci, o ktoré sa podieľala riaditeľka tejto knižnice a členka Výboru KP p. A. Lieskovská.

Členovia Výboru KP SSK BK sa nakoniec dohodli, že dlšie zasadnutia sa budú vzhľadom na vhodnú polohu a výborné podmienky pre rokovania konať striedavo v Univerzitnej knižnici v Bratislave a v Mestskej knižnici v Bratislave.

Bilancujeme

Najprv dve bratislavské

Emília Jablonská

STAROMESTSKÁ KNIŽNICA V BRATISLAVE - NAJMĀ OD ROKU 1990 PO SÚČASNOSŤ

V tomto roku si bratislavské verejné knižnice pripomenú 30 rokov od nového územného členenia hlavného mesta Slovenskej republiky Bratislavy. V nasledujúcich riadkoch si aspoň v krátkosti priblížime niektoré významné skutočnosti z histórie Staromestskej knižnice v Bratislave, najmä však obdobie od roku 1990 po súčasnosť.

Dňa 1. januára 1972 bola zriadená Obvodná knižnica Bratislava I so sídlom na Záhrebskej ul. č. 6. Do jej správy bola odovzdaná:

1. Obvodná ľudová knižnica Bratislava Staré Mesto na Hviezdoslavovom nám. č. 26,
2. Obvodná ľudová knižnica Bratislava - Vinohrady, Záhrebská č. 6 a jej pobočka na Dubovej č. 2,
3. Od Obvodnej ľudovej knižnice Bratislava - Nivy na Miletičovej ul. bola odovzdaná pobočka na Francisciho ul. č. 2.

Dňa 9. júna 1983 bola slávnostne otvorená knižnica na Szabóovej 10/a - terajšia Blumentálska, ktorá sa stala centrálnou knižnicou.

Po spoločensko-ekonomických zmenách v roku 1989 a ďalej Miestne zastupiteľstvo mestskej časti Bratislava Staré mesto dňom od 1. júla 1992 zriadilo Staromestskú knižnicu so sídlom na Blumentálskej ul. č. 10/a, ktorá sa stala právnym nástupcom bývalej Obvodnej knižnice Bratislava I.

Pobočka knižnice v Základnej škole Dubová bola v roku 1992 presťahovaná do novozískaných a zrekonštruovaných väčších priestorov na Záhrebskej ul. č. 6.

padnom rade č. 5, ktoré boli vybavené novým moderným knižničným nábytkom. Celkové náklady predstavovali cca 153 tis. Kčs. Z dôvodu presťahovania pobočky bola vykonaná revízia knižničného fondu. Knižnica bola slávnostne otvorená 15. októbra 1992.

Pobočku Staromestskej knižnice na Hviezdoslavovom nám. č. 15 sme boli nútení uvoľniť do konca júna 1993, a to po uplatnení reštitučného zákona pre firmu Brodesser a co s. r. o. Ako náhrada nám boli pridelené priestory na Panenskej ul. č. 1, ktoré boli v dezolátnom stave. Po rekonštrukcii, ktorá predstavovala náklady cca 622 tis. Sk sme dňa 6. septembra 1993 uvedenú pobočku slávnostne sprístupnili obyvateľom Starého Mesta. Umiestnenie pobočky knižnice v lokalite ulíc Panenská, Kožia, Palisády, Zochova a Podjavorinskej sa ihneď od otvorenia ukázalo ako šťastné riešenie a u obyvateľov tohoto regiónu sa stretlo s veľkým záujmom.

V súčasnom období Staromestská knižnica na území mestských častí Bratislava Staré Mesto poskytuje služby obyvateľom prostredníctvom piatich pracovísk a to v centrálnej knižnici na Blumentálskej a v jej pobočkách na Francisciho, Panenskej, Záhrebskej a Západnom rade. Čo je hlavné, všetky sú vysoko navštevované, najmä deťmi a mládežou. V posledných rokoch sa upustilo od kvantitatívneho zvyšovania číselných ukazovateľov. Priorita sa začala klásť na kvalitu všetkých poskytovaných služieb.

Knižnica, okrem poskytovania základných služieb organizuje zaujímavé stretnutia so spisovateľmi, autorské besedy o knihách, prednášky, informatívku výchovu, exkurzie do knižnice, slávnostné zápisy detí, tematické výstavy literatúry, výstavy knižných novínok a nástenky.

Staromestská knižnica priemerne ročne zaregistruje do 6 tis. používateľov, z toho 4 tis. dospelých a 2 tis. detí. Knižnica priemerne ročne poskytuje viac ako 360 tis. výpožičiek.

Staromestská knižnica svojimi knižničnými službami umožňovala kultúrne využívanie voľného času všetkým vekovým a sociálnym skupinám obyvateľov. Súčasná ťažká sociálna situácia našich občanov, predovšetkým dôchodcov, študentov a nezamestnaných sa prejavuje i v našej knižnici. Mnohí čitatelia naše pracoviská navštevujú nielen kvôli knihám, ale aj denníkom a časopisom, na nákup ktorých nemajú finančné prostriedky. V poslednom období takýchto čitateľov neustále pribúda a čoraz viac sa orientujú na služby knižnice. Prevažná väčšina občanov si nemôže dovoliť pravidelne kupovať viac denníkov či časopisov.

Počet odoberaných novín a časopisov sa priemerne pohybuje okolo 86 titulov a 242 exemplárov v celkovej hodnote 270 tis. Sk.

Ako sme na tom, čo sa týka knižničného fondu. Činnosť knižnice sto-

jí a padá na jej knižničnom fonde - či je schopná ho doplniť najlepšími knihami z rôznych oblastí alebo nie! Aby knižnica mohla efektívne plniť svoje úlohy, potrebuje mať základné podmienky a to financie na nákup literatúry a na stálu aktualizáciu knižničného fondu. O tom, že sa nám na tomto úseku darilo, svedčia i tie skutočnosti, že finančné prostriedky na nákup kníh na jedného obyvateľa predstavovali 12 - 13 Sk. Ročný prírastok knižničného fondu predstavuje cca 3 600 kn. j.

Vedenie knižnice venovalo dopĺňovaniu KF mimoriadnu pozornosť. Od apríla roku 1999 bol zmenený celý systém nákupu kníh. Nákup sa realizoval väčšinou u tých distribútorov kníh, ktorí nám poskytovali najvyššiu zľavu a to vo výške ca 25 - 30%, na základe čoho sa nám podarilo ušetriť ročne nemalé finančné prostriedky od 100 tis. až 160 tis. Sk.

Nezanedbateľná je aj otázka skladby a výberu knižného fondu, ktorý je v súlade s požiadavkami čitateľov. O dobrej akvizíčnej práci svedčia i skutočnosti, že vystavované knihy na 7. - 9. medzinárodnom knižnom veľtrhu Biblioteka sa nachádzajú na 95% v našom knižnom fonde, ktorý v súčasnom období predstavuje celkom 106 tis. kn. j. Od januára 1999 sa nové prírastky kníh spracovávajú výpočtovou technikou. Za tým účelom bol zakúpený najrozšírenejší pôvodný slovenský informačný systém Libris.

Každoročne bola príkazom riaditeľa menovaná vyraďovacia komisia knižničného fondu, ktorá preverovala aktuálnosť fondov a z dôvodu neaktuality a opotrebovanosti navrhla knižničné jednotky na vyradenie.

Na základe príkazu riaditeľa bola vykonaná revízia knižničného fondu. V roku 2000 v pobočkách Francisciho, Panenská a Záhrebskej a v roku 2001 v centrálnej knižnici na Blumentálskej a v pobočke Západný rad.

Za uvedené dva roky sme zrevidovali 101 tis. kn. j. Zistená strata predstavovala 6 tis. kn. j. v hodnote 268 tis. Sk.

Povolená strata kn. j. podľa smerníc MK SR 0,5% z dosiahnutých výpožičiek bez periodík od poslednej revízie nebola prekročená. Skutočná strata predstavovala 0,25%. Z dôvodu revízie KF boli pracoviská 2 - 2,5 mesiaca zatvorené.

V roku 2001 bola vo všetkých pobočkách knižnice ukončená revízia KF.

Celkove bolo v rokoch 1990 až 2001 vyradených z KF 46 026 zv. kn. j. v hodnote 1 180 574,66 Sk.

Vedenie knižnice vytvorilo pre oddelenie dopĺňovania a spracovania KF potrebné materiálne a personálne podmienky t. j. zakúpili sa počítače a prijal sa potrebný počet odborných pracovníkov. Od 1. októbra 2001 sa začali v centrálnej knižnici na Blumentálskej (cca 20 tis. kn. j.) práce na re-

tropektívnom spracovávaní KF od roku 1972, kedy vznikla Obvodná knižnica Bratislava I. Po ich ukončení v IV. štvrtroku 2002 plánujeme na tomto pracovisku spustenie automatizovaného výpožičného systému v programe Libris. Uvedené je podmienené tým, že nám budú schválené a pridelené mimoriadne finančné prostriedky vo výške 180 tis. Sk na nákup počítačov a tlačiarne.

Teraz niekoľko slov k personálnym otázkam. Do roku 1990 knižnica vykazovala 26 pracovníkov. Ich počet má klesajúcu tendenciu. V roku 1995 boli vypracované racionalizačné opatrenia na úsporu pracovníkov. Operaatívna porada starostu mestskej časti Bratislava Staré Mesto rozhodla z ekonomických dôvodov zrušiť celodennú prevádzku a sobotňajšie služby na troch najväčších pracoviskách knižnice (Blumentálska, Panenská a Záhrebská). Dôsledkom toho sa znížil výpožičný čas z 50 hodín na 30 hodín týždne. Stav pracovníkov vo výpožičnej službe bol znížený o 4 osoby. Taktiež bol znížený stav pracovníkov na ekonomicko-technickom oddelení. Na tomto oddelení od roku 1995 pracuje iba jeden pracovník. Ekonomka knižnice ako jediná pracovníčka má kumulovaných niekoľko funkcií (vykonáva účtovníctvo, pokladňu, hospodársku správu majetku, personálne otázky, mzdové účtovníctvo atď)

V súčasnom období evidujeme 19 pracovníkov (prepočítaný stav), z toho v službách pracuje 11 odborných pracovníkov.

Teraz niečo o hospodárení. Staromestská knižnica bola do 31. decembra 1992 samostatnou príspevkovou organizáciou. Uznesením č. 76/1992 zo dňa 24. 11. 1992 Miestne zastupiteľstvo mestskej časti Bratislava Staré Mesto schválilo zmenu charakteru organizácie Staromestská knižnica z príspevkovej na rozpočtovú a to dňom 1. 1. 1993 účtujúcou vo svojich príjmoch a výdavkoch v sústave podvojného účtovníctva.

Rozpočet knižnice od roku 1990 po rok 2002 bol každoročne zvyšovaný. V rokoch 1990 - 1991 rozpočet predstavoval 1,5 mil. Sk. Od roku 1992 do roku 1997 to bolo cca 4 mil. Sk a v rokoch 1998 - 1999 už 5 mil. Sk. V rokoch 2000 - 2001 bol rozpočet 5,7 mil. Sk. Rozpočet Staromestskej knižnice na rok 2002 bol vypracovaný podľa novej rozpočtovej klasifikácie, ktorou sa zabezpečuje jednotné triedenie príjmov a výdavkov v súlade s ustanovením zákona Národnej rady SR č. 445, ktorým sa mení a doplná zákon č. 303/1995 Z. z. o rozpočtových pravidlách v znení neskorších predpisov a ktorým sa mení a doplná Zákon č. 302/2001 Z. z. o samospráve vyšších územných celkov (zákon o samosprávnych krajoch).

Miestne zastupiteľstvo mestskej časti Bratislava Staré Mesto na rok 2002 schválilo rozpočet Staromestskej knižnice vo výške 6 297 tis. Sk, z to-

ho 200 tis. Sk na činnosť letnej čítárne v rámci Staromestského kultúrneho leta 2002 v Zichyho paláci.

Ako je to s príjmami v našej knižnici. Zdrojom vlastných príjmov podľa schváleného cenníka služieb sú:

- členské poplatky za kalendárny rok
- poplatky za nedodržanie výpožičnej doby
- ostatné poplatky
- poplatky za reprografické služby
- poplatky za používanie internetu

Prehľad príjmov od roku 1990

1990	39 tis. Sk	1996	158 tis. Sk
1991	92 tis. Sk	1997	203 tis. Sk
1992	94 tis. Sk	1998	240 tis. Sk
1993	97 tis. Sk	1999	230 tis. Sk
1994	108 tis. Sk	2000	213 tis. Sk
1995	117 tis. Sk	2001	220 tis. Sk

V roku 200 - 2001 boli príjmy nižšie oproti roku 1999 a to z dôvodu revízie KF, kedy bola knižnica pre verejnosť zatvorená.

Príjmy na rok 2002 boli schválené vo výške 300 tis. Sk. Oproti roku 2001 boli zvýšené o 90 tis. Sk z dôvodu zvýšenia čitateľských poplatkov a nových služieb internetu.

Prehľad čitateľských poplatkov

rok	deti do 14 r.	dospelí	študenti a dôchodcovia
1990	1.-	2.-	-
1990-1992	5.-	15.-	-
1993-1995	5.-	20.-	15.-
1996-1997	10.-	40.-	20.-
1998-2001	20.-	50.-	30.-
2002	20.-	70.-	40.-

Ako vidno z vyššie uvedeného prehľadu registračné poplatky mali stúpajúcu tendenciu.

V roku 1997 vedenie Staromestskej knižnice vydalo nový knižničný a výpožičný poriadok, ktorého súčasťou bol Cenník služieb. Od 1. januára

1998 boli zvýšené registračné poplatky u detí do 14 rokov o 10,- Sk, u dospelých o 10,- Sk, u študentov a dôchodcov o 10,- Sk. Tieto poplatky boli platné až do konca roku 2001, čo znamená, že neboli 4 roky zvýšené.

V decembri roku 2001 vedenie knižnice novelizovalo Knižničný a výpožičný poriadok, ktorého súčasťou je Cenník služieb platný od 1. januára 2002.

Ako je to s riadiacou a kontrolnou činnosťou? Staromestská knižnica v tejto oblasti zabezpečuje metodiku a vnútornú kontrolu smerom k svojim oddeleniam a pobočkám. Vnútorná kontrolná činnosť každoročne vychádza zo Zásad kontrolnej činnosti Staromestskej knižnice.

Riadiaca práca sa realizuje systémom pracovných porád vedenia knižnice za prítomnosti vedúcich oddelení a pobočiek. Prostredníctvom týchto porád sa zabezpečuje pravidelná kontrola plnenia pracovných úloh, výsledkov činnosti, plnenia rozpočtových výdavkov a prerokovávajú sa aktuálne úlohy a problémy knižnice.

V roku 1994 bol na základe objednávky Miestneho úradu mestskej časti Bratislava Staré Mesto v Staromestskej knižnici vykonaný audit overenie účtovnej závierky k 31. decembru 1993 podľa požadovaného tematického zamerania.

V októbri 2001 podľa schváleného plánu kontrolnej činnosti Miestnym zastupiteľstvom mestskej časti Bratislava Staré Mesto bola útvaram miestneho kontrolóra vykonaná komplexná kontrola v Staromestskej knižnici a v jej pobočkách. V protokole o kontrole bolo konštatované, že v knižnici neboli zistené závažnejšie nedostatky.

Na záver treba konštatovať, že vzhľadom k náročnosti úloh súvisiacich s poslaním Staromestskej knižnice voči obyvateľom mestskej časti Bratislava Staré Mesto, bolo za uplynulé roky nevyhnutné vyvinúť maximálne úsilie nad rámec pracovných povinností, osobitne v oblasti plnenia základných ukazovateľov činnosti ako sú výpožičky, čítatelia, dopĺňovanie knižničných fondov, každoročné vyradňovanie opotrebovanej a neaktuálnej literatúry, revízia knižničných fondov, automatizácia a elektronizácia knižničných činností, ďalej v oblasti riadenia, nakladania so zvereným majetkom, finančnými a mimoriadnymi úlohami.

Vyššie uvedené výsledky práce, ktoré sme dosiahli za uplynulé obdobie by sme nemohli realizovať bez pochopenia Miestneho úradu a dostatku finančných prostriedkov. V prvom rade zásluhou poslancov Miestneho zastupiteľstva a starostu našej Mestskej časti Bratislava Staré Mesto pána Ing. A. Ďurkovského, ktorí mali pre činnosť knižnice veľké pochopenie. Používatelia našich služieb vyjadrujú prostredníctvom pracovníkov vo výpožičnej

službe vďenosť.

Aké nové služby Staromestská knižnica pripravuje pre svojich používateľov v roku 2002? V rámci Kultúrneho leta 2002 na nádvorí Zichyho paláca zabezpečíme služby v letnej čitárni od 1. mája do 15. septembra 2002. Poslaním bude umožniť obyvateľom bratislavského Starého Mesta, ako aj domácim a zahraničným návštevníkom historického jadra Bratislavy prečítať si dennú tlač, časopisy a rôzne informačné materiály o hlavnom meste Slovenskej republiky Bratislave. V čitárni plánujeme inštalovať stálu výstavku literatúry, ktorá pojednáva o Bratislave.

Knižničné služby čitárne budú poskytované bezplatne. Letná čitárňa bude otvorená pre verejnosť pondelok - piatok od 10,00 - 18,00 hod., t. j. 8 hodín denne.

Na základe vypracovanej koncepcie internetizácie Staromestskej knižnice od 1. januára 2002 poskytujeme obyvateľom Mestskej časti Bratislava Staré Mesto internetové služby v pobočke Panenská 1 v oddelení odbornej literatúry.

PhDr. Irena Galátová

KNIŽNICA BRATISLAVA - NOVÉ MESTO
V PREMENÁCH ČASU...

Za tri decéniá sa Knižnica Bratislava - Nové Mesto vyprofilovala na významnú kultúrno-vzdelávaciu a informačnú inštitúciu, čo zodpovedá poslaniu verejnej knižnice v nastupujúcej informačnej spoločnosti.

Od skromných začiatkov, cez úspešné sedemdesiate a osemdesiate roky cieľavedome rozvíjala prácu s knihou, kedy ako samostatná Obvodná knižnica tretieho bratislavského obvodu dostala pre svoju činnosť účelovú budovu na Pionierskej 12 a stala sa metodickým, personálnym a hospodárskym centrom pre knižnice v obvode Bratislava III.

Šesť knižníc tvorilo 10 knižničných pracovísk. Osem pobočiek a 2 miestne knižnice v Rači a vo Vajnorochoch, čo bol najväčší počet knižníc v tomto

období zo štyroch bratislavských obvodov. V tomto období možno hovoriť o významných rokoch a rozvoji knižnice. Popri náraste počtu čitateľov, výpožičiek, bohatej kultúrno-vzdelávacej činnosti, zakladá špecializované oddelenia pre deti a mládež, oddelenia hudobné, cudzojazyčné, študovnú.

Po roku 1989 nastáva kvalitatívny rozvoj knižnice. V roku 1990 po vytvorení nových mestských častí v Bratislave, Obvodná knižnica Bratislava III sa mení na Knižnicu Bratislava - Nové Mesto (s právnou subjektivitou a vlastným rozpočtom) s piatimi pobočkami: Stromová, Nová Doba II, Račianska, Vajnorská, Bellova. Ostatné knižnice boli delimitované do mestských častí Rača-Krasňany a Vajnory.

Deväťdesiate roky pre knižnicu Bratislava - Nové Mesto sú v znamení rekonštrukčných prác. Podarilo sa zrekonštruovať nebytové priestory na Kutuzovovej 15/a vybudovať tak novú knižnicu s novým interiérom v celkovej hodnote 1, 2 mil. Sk a presťahovať tak pobočku Nová Doba II s 20 000 fondom z nevyhoviejúcich pivničných priestorov. V súčasnosti knižnicu využíva 1000 čitateľov. Súčasne sme sprístupnili šiestu pobočku v lokalite Mierová kolónia. Pokračovali rekonštrukčné práce na Centrále Pionierska 12 - nová strecha, zateplenie budovy, rekonštrukcia kotolne, terasy, výmena vchodovej brány, rekonštrukcia sociálneho zariadenia. Priebežne sme však estetizovali aj všetky pobočky.

V týchto rokoch knižnica pristúpila k zavádzaniu výpočtovej techniky do knihovníckych procesov. Od 1. 4. 1994 knižnica spracováva všetku zakúpenú literatúru prostredníctvom PC. Finančné prostriedky, ktoré poskytol zriaďovateľ umožnili, aby automatizácia knižnično-informačných služieb pokračovala až po komplexné zavedenie knihovníckeho systému do praxe. Knižnica retrospektívne spracovala knižničné fondy, vybudovala databázy kníh, CD nosičov, gramoplatní a notovín. Sprístupnila ON-LINE katalóg pre používateľov.

Akvizíciu, spracovanie, vyraďvanie literatúry a služby knižnica zabezpečuje 8 PC stanicami, ktoré sú prepojené lokálnou sieťou. 2 PC sú k dispozícii ekonomickému softvéru.

Uplynulé roky boli priaznivé pre hardvérové a softvérové vybavenie knižnice. Pribudli nové výkonné PC, tlačiarne, laminovačka, čítače čiarových kódov a ďalšie počítačové vybavenie.

Knižnica neznamenala stagnáciu v činnostiach a výkonoch. Naopak za podpory starostu Mestskej časti Bratislava - Nové Mesto a orgánov jej samosprávy bola udržaná kvalita a rozvoj knižnično-informačných služieb. Dôslednú pozornosť sme venovali starostlivosti o knižničné fondy - aj v zložitých ekonomických podmienkach 90-tych rokov boli knižničné fondy budo-

vané systematicky, tak aby štruktúra bola v súlade s poslaním knižnice a s požiadavkami používateľov. V súčasnosti majú používatelia knižnice k dispozícii 131 019 knižničných jednotiek v hodnote 9 mil. Sk.

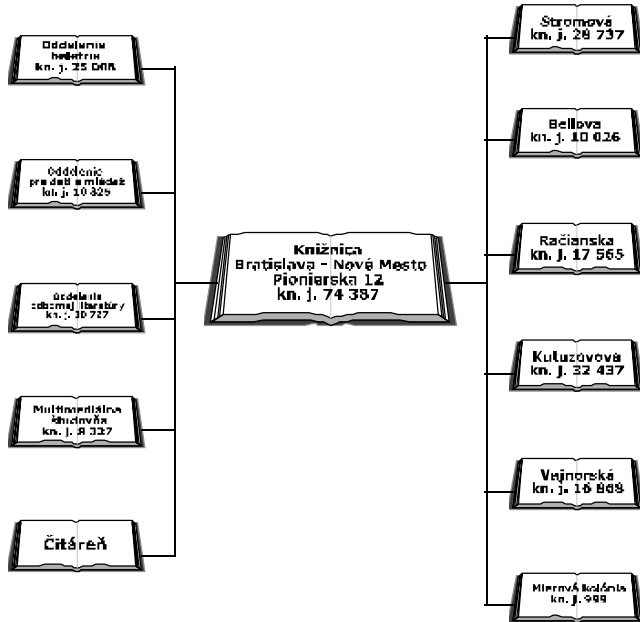
Zavedením automatizácie knižničných procesov došlo k zmene v charaktere služieb. Služby sa skvalitnili, zefektívnila a priblížila potrebám knižnice súčasnej doby.

Medzi významné aktivity knižnice patria aj kultúrno-spoločenské a vzdelávacie podujatia. Každoročne ich knižnica realizuje desiatky. Podujatiami oslovuje rôzne skupiny čitateľskej i nečitateľskej verejnosti a obohacuje nimi kultúrny život v mestskej časti. Zúčastňuje sa na nich ročne 5000 občanov. Knižnica cieľene poskytuje služby deťom a mládeži, realizuje celý diapazón podujatí - literárne a náučné súťaže, výchovné cykly, stretnutia so spisovateľmi, redaktormi, lekármi, historikmi a inými odborníkmi - ktorí na prednáškach a besedách konaných knižnicou odpovedajú na množstvo frekventovaných otázok dnešných dní. Aktívne spolupracuje už s materskými školami, veľmi frekventovaná je spolupráca s učiteľmi a žiakmi základných škôl, stredné školy sa zaujímajú najmä o vzdelávacie podujatia, často spolupracuje so žiakmi ZŠ a Gymnázia z Ústavu sociálnej starostlivosti na Mokrohájskej ul. s Osobitnou školou na Háľkovej ul. Pestrá a obojstranne prospešná a vítaná je spolupráca s klubmi dôchodcov v mestskej časti Bratislava - Nové Mesto.

Keďbilancujeme tridsaťročnú činnosť knižnice, môžeme sa s úctou obzrieť na vykonané dielo. Spomenúť si na všetkých tých, ktorí s entuziazmom, umom a srdcom z roka na rok rozvíjali knihovnícku prácu a skvalitňovali činnosť knižničných pracovísk.

Mnoho je ešte pred nami, veľa je treba zdokonaľiť a ísť za novými cieľmi. Skutočnosť je však taká, že Knižnica Bratislava - Nové Mesto má nezastupiteľné miesto v miestnej kultúre Mestskej časti Bratislava - Nové Mesto.

Sieť knižníc Bratislava - Nové Mesto

A teraz dve ďalšie knižnice Bratislavského kraja

Anna Šavarová

MALOKARPATSKÁ KNIŽNICA V PEZINKU SA PREDSTAVUJE...

Na úpätí Malých Karpát sa rozprestiera okresné mesto Pezínok s 21 850 obyvateľmi, v ktorom sídli regionálna knižnica s krajskou pôsobnosťou, Malokarpatská knižnica v Pezinku, s metodickou pôsobnosťou v okresoch Pezínok, Malacky a Senec. V knižnici pracuje celkom 20 pracovníkov. Niektorí z nich pracujú na čiastočný úväzok. Priestory slúžiace používateľom knižnice majú rozmery cca 950 m².

Fond Malokarpatskej knižnice v Pezinku tvorí 95 000 knižničných jednotiek. V roku 2001 bolo zapísaných 4 131 používateľov a požíkali si 132 000 knižničných jednotiek. Toľko strohá informácia o knižnici, rozsahu jej pôsobenia a pracovníkoch.

Naša knižnica je však vo svojich priestoroch živým organizmom plným kvetín rôzneho druhu, ale i rôznych výtvarných diel, pre spestrenie prostredia oddelenia pre deti, ktoré s veľkou láskou a pre potešenie iných vytvorili naše pracovníčky. Ďalej je to kolektív ochotných pracovníkov i pracovníkov i našim používateľom v ústrety a to najdôležitejšie, je plná krásnych a múdrych kníh, ktoré sú 6 dní v týždni k dispozícii každému, kto o ne prejaví záujem.

Naším používateľom okrem kníh ponúkame v čítarni knižnice i 80 titulov novin a časopisov, z ktorých cca 20 je regionálnych. Služby poskytujeme aj v multimediálnej študovni, kde je mimo knižničného fondu k dispozícii i internet, skenovanie, Word 2000, CD ROM a reprografické služby z dokumentov knižnice. A ešte ponúkame internetové služby všetkým občanom nášho mesta i regiónu v Internetovej klubovni, ktorá je tiež v priestoroch Malokarpatskej knižnice v Pezinku. Návštevníkom je k dispozícii 5 počítačových staníc. Študovňa samozrejme poskytuje i informačnú činnosť so všestranným zameraním, ale i regionálnym, ktoré poskytuje oddelenie regionálnej bibliografie a informácií, ktorého je multimediálna študovňa súčasťou. Tu získate bohaté informácie o našom regióne, pre záujemcov spracujeme rešerše, pripravujeme bibliografie.

Chceme, aby naše služby boli kvalitné, rýchle a presné podľa požia-

ďaviek používateľov. Preto sme sa rozhodli prejsť na automatizáciu knižničných činností. Zakúpili sme program Rapid Library so všetkými pre nás potrebnými modulmi a dali sme sa do práce. Keďže sme chceli dosiahnuť čo najlepšiu komunikáciu medzi jednotlivými pracoviskami, dali sme do priestorov knižnice zabudovať počítačovú sieť so serverom. Píše sa o tom hravo, ale realizácia bola ťažká. Bolo potrebné veľa úsilia vedenia knižnice, aby získalo prostriedky na realizáciu. Bolo treba využiť všetky možnosti, príspevok, sponzorovanie, nadácie atď, aby sme sa dopracovali ku konečnému efektu. A začali sme pracovať. Začal sa spracovávať knižničný fond. Do konca roku 2001 sme mali automatizovane spracovaných 46 506 knižničných jednotiek. Kompletne sa nám podarilo spracovať fond oddelenia pre deti, preto sme sa rozhodli v tomto oddelení začať s kompletnou automatizáciou činnosti. A vtedy sme zistili, že automatizácia je fantastická, vie urobiť všetko, ale že aj my musíme urobiť všetko, aby sme sa ju naučili používať. Dnes už sú pracovníkom oddelenia začiatky ich automatizačnej činnosti do smiechu, ale celkom na začiatku im do smiechu veru nebolo. Sme presvedčení o tom, že sa nám podarí zautomatizovať prácu všetkých oddelení.

Aby sme mohli našim používateľom poskytnúť kvalitný knižničný fond, nestačia nám k tomu iba prostriedky z rozpočtu Malokarpatskej knižnice, ale veľkú časť prostriedkov sme získali cestou sponzorov. Navštevujeme miestnych podnikateľov, obraciame sa na nadácie, rôzne organizácie, ale i nemovitejších používateľov a iných darcov, či už konkrétne knih, alebo finančných prostriedkov, ktoré na doplnovanie knižničného fondu použijeme. Na tomto úseku práce sa nám pomerne darí. A aj touto cestou sa všetkým, ktorí prispeli k aktualizácii nášho knižničného fondu chcem poďakovať v mene našich používateľov.

Veľa pracovného, ale i osobného času venujú naši pracovníci, najmä pracovníčky oddelenia pre deti organizovaniu kolektívnych podujatí. V uplynulom roku ich bolo zorganizovaných 150. Navštívili nás autori M. Kein, V. Lukeš, spisovatelia Štefan Moravčík, Vinco Šíkula, Roman Brat, Milan Ferko, Peter Wittgrüber, René Bilík, O. Feldeková, navštívila nás i Soňa Tomašových, matka Tomáša Tomašových, ktorá vydala po jeho smrti jeho denník o osobnom boji s drogami pod názvom Ďaleko je do Šanghaja. Boli u nás bábkoherci Katarína Aulitsová i Ľubor Piktora, aktéri televízneho programu pre deti "Hej rup", navštívili nás ilustrátori Jozef Baláz, Miroslav Regitko, Peter Čpin, ale i archívár Ján Dubovský, či primátor mesta I- van Pessel. Poriadali sme rôzne výtvarné, vedomostné i literárne súťaže, pripravili dramatizácie kníh pre deti, ale stretli sme sa i na klasických besedách o knihe, či pri informatickej výchove a exkurziách.

Činnosť našej knižnice bola všestranne bohatá a každý jeden z pracovníkov mal na tom svoj podiel.

A keďže sme knižnicou s krajskou pôsobnosťou, venujeme pozornosť i knižniciam regiónu a to formou metodických návštev v knižniciach, konzultáciami, či edičnou činnosťou, vydávaním knihovníckeho časopisu OČK (o), ale i inými metodikami napomáhajúcimi práci knižničiarov.

Možno by sme mohli urobiť pre našich používateľov ešte viac, ale naše služby poskytujeme od ôsmeho hodiny ráno do osemnástej hodiny večer a nemáme už o jednotlivých pracovníkov voľnú časovú kapacitu, ktorá by umožnila poskytnúť ešte ďalšie služby. Veríme, že v budúcnosti sa nám to podarí.

Sídlime neďaleko Bratislavy, a odtiaľ je len na skok ku nám do Pezínka, a ak vás práca našej knižnice čo len trochu zaujíma, príďte, tešíme sa na vašu návštevu.

Anna Lieskovská

MESTSKÁ KNIŽNICA SENEC

V Podunajskej nížine, 25 kilometrov na východ od Bratislavy leží mesto Slnecných jazier, Senec. Po príchode leta priláka toto populárne stredisko cestovného ruchu tisíce turistov zo všetkých kútov našej vlasti, ba i zo zahraničia, aby tu strávili príjemnú dovolenku v peknom prostredí s množstvom slnečných lúčov a osviežujúcou vodou jazier.

Prvá písomná zmienka o Senci pochádza z roku 1252. Dokladá ju listina palatína a bratislavského grófa Rolanda. Historický vývoj Senca a jeho najbližšieho okolia možno sledovať od polovice 13. storočia. Okolo roku 1480 získala obec tržné právo a z neho vyplývajúce privilégium mestečka. Od 17. storočia bol Senec jedným z významnejších hospodárskych a obchodných centier južného Slovenska. Esterházyovci tu v roku 1660 vybudovali menší renesančný vidiacky palác. Jeho priestory slúžili v rokoch 1763 - 1776 škole, ktorá pôsobila v mestečku pod názvom Collegium oeconomicum. Založila ju Mária Terézia na návrh uhorského kancelára grófa Františka Es-

tehžihô. Zakladacou listinou bolo potvrdené rozhodnutie panovníčky zariadiť Senec medzi ostatné kultúrne mestá nielen monarchie, ale aj sveta. Úlohou vysokej školy pre štúdium ekonomických a technických náuk bolo poskytnúť poslucháčom vzdelanie z odboru finančníctva a technických vied, a kýmí boli geometria, hydraulika a architektúra. Keďv roku 1776 budova školy vyhorela, škola zanikla. Bola to veľká škoda, veďsenecké Ekonomické kolégium patrilo v tom čase medzi popredné školské inštitúcie na Slovensku v rámci Uhorska. Môžeme sa popýšiť aj tým, že bolo jedinou školou v Európe technického smeru s takýmto zameraním.

Najstaršia historicko-umelecká stavba je kostol sv. Mikuláša. Gotická svätyňa má svoje začiatky v roku 1326. Kostol bol niekoľkokrát upravený.

Najväčšou stavebnou pamiatkou v Senci je renesančná kúria, tzv. Turecký dom zo 17. storočia. Kúriu dal postaviť bratislavský zupan Kristof Batyan. Tu sa konalo v roku 1615 prvé zasadanie župnej kongregácie Bratislavskej župy.

Ďalšou historickou pamiatkou je synagóga, ktorá bola postavená v roku 1825 v secesnom slohu s prvkami orientálneho štýlu. Momentálne je však synagóga vo veľmi schátralom stave.

Z ostatných stavebno-historických pamiatok treba spomenúť väznicu pamiatku, je ňou stĺp hanby, ktorý pochádza z rokov 1552 - 1556. Je to svedok zemepanskej justície.

Východne od mesta vznikli bagrovaním riečného štrku rozsiahle jazerá. Dnes sú obľúbeným a vyhľadávaným veľkým prírodným kúpaliskom a strediskom vodných športov.

V roku 2002 Senec oslavuje významné výročie. 750 rokov od založenia mesta. Všetky aktivity mesta a kultúrnych inštitúcií sa nesú v znamení tohoto výročia.

Senec má 15 063 obyvateľov. Z toho 30 % sú obyvatelia maďarskej národnosti. Mestská knižnica je verejnou, univerzálnou knižnicou s komplexnými knižničnými a informačnými službami pre čitateľov. V minulom roku našu knižnicu navštívilo 15 964 čitateľov a vypožičali si spolu 51 561 zv. kníh a časopisov. V súčasnosti využíva služby seneckej knižnice 1 673 čitateľov, ktorí majú k dispozícii 39 441 knižničných jednotiek, z nich 11 692 predstavuje odborná literatúra pre dospelých, 16 881 kn. j. krásnej literatúry pre dospelých, 995 kn. j. odbornej literatúry pre deti, 9 497 kn. j. krásnej literatúry pre deti a 369 ostatných dokumentov. Národnostnému zloženiu obyvateľov mesta zodpovedá aj jazykové zastúpenie literatúry v knižnici a finančné prerozdelenie na nákup kníh. Služby pre verejnosť, ktorých základnou formou sú absenčné a prezenčné výpožičky a bibliograficko-

informačné služby, kladú čoraz vyššie nároky na pracovníkov, ktoré sa snažia v maximálnej miere splniť 4 odborné pracovníčky. V roku 2001 sme uskutočnili 86 besied, kvízov, prednášok a literárnych popoludní s počtom účastníkov 2 116. Pri kolektívnych formách práce s čitateľom učíme deti orientovať sa v knižničnom fonde, predstavujeme im nové knihy a hravou formou pomocou kvízov a súťaží ich vedieme k využívaniu knižnice. Okrem kolektívnych foriem veľkú pozornosť venujeme individuálnej práci s čitateľom, keďnajmä noví čitatelia a starší čitatelia si vyžadujú, aby sa im knihovník mimoriadne venoval. K najzaujímavejším podujatiam samozrejme patria besedy za prítomnosti autora, prekladateľa, prípadne ilustrátora. Medzi našimi čitateľmi sme privítali spisovateľa Antona Rákaya. Román A žiž budeš ďalej mal veľkú odozvu u študentov gymnázia a román Podaj ruku smrti zas u dospelých čitateľov.

Vidieť Milku Zimkovú na filmovom plátne, alebo čítať jej knihy je udalosť. Stretnúť sa s ňou osobne je radosť dvojnásobná. Slovenská herečka, spisovateľka, scenáristka, jedným slovom umelkyňa prijala pozvanie Mestskej knižnice v Senci na stretnutie so svojimi priaznivcami. Milka Zimková zahrala dve krátke monodrámy. Monológmi dvoch postáv rozdielnej polohy protagonistka slávneho filmu Pásla kone na betóne striedavo dojímala a rozosmievala. Dvojhodinový kultúrny zážitok presiel neuveriteľne rýchlo. Po záverečnom potlesku svojim divákom, ktorí vytušili otvorenosť pani Zimkovej a zahrnuli ju otázkami, prezradila, že posledné obdobie dokončovala knihu a najmä filmový scenár. „Samozrejme, napísala som si hlavnú úlohu. Hneďdvojroľu - jedna je vadná, druhá normálna. Tú normálnu sa budem musieť ešte naučiť,“ sebaironicky doplnila.

Medzi mimoriadne príťažlivé stretnutia patrila beseda na tému Geopatogénne zóny v našom životnom prostredí s najväčším slovenským expertom z tejto oblasti Andrejom Sándorom. Čitatelia sa dozvedeli nielen o negatívnom vplyve geopatogénnych zón na zdravie človeka, ale aj o spôsoboch, ako ich zmierniť, alebo úplne odstrániť. Ing. Andrej Sándor je celosvetovo uznávaným odborníkom a zalmom v odbore geopatogénnych zón Zeme. Svojimi vynálezmi sa usiluje o skvalitnenie životného prostredia človeka. Pred rokom špeciálnymi prostriedkami zmiernil nepriaznivé magnetické pole vytvorené vedením vysokého napätia (elektrickej energie) na tzv. „križovatke smrti“ za mestom Senec, kde bolo každoročne niekoľko smrteľných nehôd. Počas jedného roka sledovania vývoja nehodovosti na tejto križovatke sa nestala ani jedna smrteľná dopravná nehoda.

Po osobnostiach z rôznych oblastí života privítala zaplnená študovňa Mestskej knižnice v Senci Mgr. Magdalénu Juríčkovú. Ako odborníčka za-

oberajúca sa ezoterickou literatúrou prednášala na tému „Nekonečné možnosti ľudskej mysle“. V rôznych pádoch sa ohýbal termín pozitívne myslenie. Zaznela charakteristika, že si treba vyberať dobré myšlienky, ale nenechať so sebou manipulovať. „Človek je schopný zmeniť svoj život na základe toho, že zmení svoje myslenie,“ dodávala nádej všetkým negativistom pani Juričková. Pripomenula, že kľúčová snaha produkovať len dobro nie je v poriadku, pretože aj „dobrého veľa škodí“ a treba byť jednoducho vyrovnaný. Prídala niekoľko rád na dosiahnutie harmónie. Čitatelia živo polemizovali. „Povedz mi na čo si chorý, a ja ti poviem tvoju charakterovú vadu“, obmenila pani Juričková staré porekadlo. Psychické problémy skutočne podnecujú ťažkosti fyzické. Ale dozvedeli sme sa tiež, že jeden pozitívne zmyslajúci človek vyváža sto negatívnych. Ak to naozaj platí, nemusíme sa báť o budúcnosť duševného zdravia našej civilizácie. Alebo áno?

K pravidelným činnostiam mestskej knižnice patria tiež výstavy. K 750. výročiu Senca sa vo vnovenej obrazovej galérii strieda jedna výstava za druhou. Zaujímavé napríklad bolo stretnutie neprofesionálnych výtvarníkov - výstava bola pripravená profesionálne. Kto teda vystavoval? Bola to operná speváčka, krajčírka, študentka architektúry, podnikateľka, kozmetička, lektorka anglického jazyka, technik, colník a podnikateľ. Podľa komisiárky výstavy je obdivuhodné, že v dobe stresu a náhlenia vystavujúci autori využili svoj voľný čas výtvarným spôsobom.

Zaujímavá bola beseda s maďarskou zberateľkou archaických ľudových modlitieb Zsuzannou Erdélyi, ale i beseda, na ktorej sa zúčastnili poeti Szabó András a Petrőczy Éva v rámci Dní Svenci Molnára Alberta, ktoré sa konajú každoročne v októbri.

Pracovníčky knižnice sa každoročne podieľajú na organizovaní „Senecského leta“ a „Veľkého letného karnevalu“.

V rámci podujatí nechýbali v knižnici exkurzie, informatívne besedy, literárne kvízy, hlasné čítania či hovorené bibliografie. V knižnici prebieha nástenný kvíz o histórii Senca. Pri organizovaní podujatí spolupracujeme so všetkými školami v meste, so školskými klubmi a materskými školami.

Pod lupou

Mgr. Emília Moncolová

KNIHOVNÍK ROKA 2001

Začnem poďakovaním Spolku slovenských knihovníkov Bratislavského kraja za to, že v roku 2000 - na konci milénia vymyslel, zorganizoval a vybral z mnohých knihovníckych osobností Knižníka roka. To, že to bol vynikajúci nápad, ocenili mnohí - aj keď víťaz môže byť iba jeden. V obidvoch ročníkoch bolo navrhnutých vyše 20 významných osobností slovenského knihovníctva.

Je sympatické, že napriek mnohým problémom, s ktorými knihovníci denne zápasia, znovu dokázali zabodovať, uctí si svojich kolegov a s obdivom k ich schopnostiam im dali svoje hlasy - a aj 2. ročník Knižníka roka poznal víťaza.

Správa o tom, že Knižníkom roka za rok 2001 sa stala naša pani riaditeľka PhDr. Elena Veľasová nám - pracovníkom Mestskej knižnice v Bratislave, v predvianočnej atmosfére srdečne pozdvihla sviatočnú náladu. Jej odbornosť, knihovnícku zariadenosť, charakter a nevšedný prístup k ľuďom a riešeniu problémov poznajú pracovníci nielen v našej knižnici, ale aj knihovnícka verejnosť na Slovensku i v zahraničí.

Aj keď moje informácie o jej dlhoročnej práci v knihovníctve už nemôžu v žiadnom smere ovplyvniť výsledok, chcela by som spomenúť niekoľko momentov, ktoré jej pričinením významne ovplyvnili činnosť Mestskej knižnice v Bratislave. Aj keď pani Veľasová pracuje v Msk vyše 20 rokov, jej nevšedný prístup k riešeniu problémov som si začala najviac uvedomovať vtedy, keď sa na základe konkurzu stala od 1. januára 1991 riaditeľkou Mestskej knižnice v Bratislave. Veľké priestory v budove na Klariskej ulici, ktoré boli vyše 20 rokov vyčlenené pre oddelenie politickej literatúry, bolo treba naplniť novou činnosťou (OPL sa v celej ČSSR zrušili a ich činnosť sa prebudovávala na pracoviská s náučnou a odbornou literatúrou). Pani riaditeľka pripravila úplne nový projekt - zriadiť v jednej časti spomínaných priestorov špecializované pracovisko, ktoré by poskytovalo služby nevidiacim a slabozrakým obyvateľom Bratislavy. Nebolo to ľahké - veď ľudové kniž-

nice nemali so zdravotne postihnutými občanmi prakticky žiadne skúsenosti.

Takéto pracovisko vyžadovalo úplne iné riešenia a zadováženie vecí, s ktorými knižnica dovtedy nedisponovala. Islo najmä o fond - zvukové knihy, knihy a periodiká so zväčšeným písmom, s Braillovým písmom, rôzne pomôcky, bezbariérový prístup atď. Zmysluplné úlohy a ich konštruktívne riešenie nás - niekoľko jej spolupracovníkov, dokázalo nadchnúť, pracovať s nasadením, a tak v priebehu necelých 4 mesiacov sme pracovisko sprístupnili. A nie hocjako - 8. mája 1991 oddelenie pre nevidiacich a slabozrakých v Mestskej knižnici v Bratislave slávnostne otvorila Diana, Jej kráľovská výsosť, princezná z Wallesu a darovala čitateľom čítací prístroj.

Samozrejme, že aj ďalšie dni a roky znamenali pre p. riaditeľku riešenie ďalších náročných úloh - presťahovať do zrenovovaných priestorov veľké pracovisko pre prácu s hudobnou a umenovednou literatúrou, zriadiť galériu Artotéka, presťahovať z nevhovujúcich priestorov dočasne pracovisko s cudzojazyčnou literatúrou. A potom - najväčšie sťahovanie v histórii knižnice. Takmer 140-tisícový fond z Obchodnej ulice premiestniť vo veľmi krátkom čase do zrenovovanej budovy na Laurinskú ulicu, kde 13. marca 1996 primátor Bratislavy odovzdal do užívania Bratislavčanom najväčšie pracovisko - úsek krásnej a cudzojazyčnej literatúry.

Za krátky časový úsek to bol mimoriadny pohyb v knižnici - so zreteľom na to, aby sa každý čitateľ cítil v knižnici dobre, aby našiel dostatok prameňov k informáciám, aby si mohol vyberať z množstva hodnotných kníh. Pre pani riaditeľku to bolo riešenie zložitých situácií so znalosťou problémov, predvídavosťou, zaošetrovanosťou. A s hlbokým presvedčením, že knižnica musí systematicky dopĺňať fond novými knihami.

Na dosiahnutie cieľov je potrebné nielen riadiť, ale aj motivovať svojich spolupracovníkov. Sršiaci optimizmus v každej situácii, nové progresívne námety, zdravá číťaživosť - to sú tromfy, s ktorými vie pani riaditeľka obratne a férovo narábať. Aj preto sa podarilo Mestskej knižnici v Bratislave pri 100. výročí jej nepretržitej činnosti realizovať projekt medzinárodnej konferencie Verejných knižníc v novej Európe, na ktorej sa zúčastnilo takmer 200 knihovníkov z 12 krajín.

A vznikajú mnohé ďalšie, ktoré sú pre dobrú činnosť knižnice a jej existenciu v druhej storočnici také potrebné.

Postrehy, zamyslenia

PhDr. Hilda Holinová

KTO VZKRIESI ČITATEĽSKÝ VÝSKUM?

Táto otázka vlastne ani nie je namieste. Je to asi tak, ako keby som sa pýtala, kto kedy a komu znesie modré z neba alebo daruje hodinky s vodotryskom. Čitateľský alebo mediálny výskum, týkajúci sa merita vecí (a nielen o tom, kto by koho volil, aká je dôvera v toho či onoho politika, ale to je vlastne parketa verejnej mienky, a výskumom to už vonkoncom nemožno nazvať, je to príliš ploché, krátkodobé a poplatné iba publikčným náladám), je už dosť dávno minulosťou. Škoda! Nazdávam sa totiž, že bol užitočný, a kto chcel, vedel z neho veľa vyčítať a veľa sa dozvedel, čo sa v praxi dalo využiť. Nechcem však publikovať len nostalgické spomienky na to, čo bolo, ale s odstupom času aj zväziť či posúdiť (slovo analyzovať nie je vhodné, pretože by si vyžadovalo oveľa viac priestoru) všetko, čo sa na niekdajšom, už nejstávajúcom Novinárskom študijnom ústave urobilo.

Výskum - prečo a pre koho?

Výskum vplyvu médií, ale aj kníh na mladého čitateľa (deti vo veku 10 - 14 rokov a mládeže od 15 do 18 rokov) sme začali v Novinárskom študijnom ústave v roku 1970/71. Prvý sa týkal detí, žiakov základných škôl na Slovensku a vzorka predstavovala 1 % detí tejto kategórie, čo bol naozaj úctyhodný počet - vyše 3300 respondentov. Bol koncipovaný pomerne široko, týkal sa sledovania a vplyvu televízie, rozhlasu, periodik (novín a časopisov) a čítania kníh. Uskutočnili sme ho sociologickými metódami a použili sme viacero výskumných techník. Navyše sme súčasne skúmali aj voľný čas týchto detí. Tak bolo možné konfrontovať výsledky z dotazníkov a osobných rozhovorov s denníkovými záznamami voľného času. Výsledky naozaj bolo možné pokladať za reálne a vierohodné, čo ocenili mnohí domáci aj zahraniční recenzenti - publikácie, ktorá vznikla práve na základe výskumných poznatkov. Ďalší výskum s rovnakým zameraním a rovnakými cieľmi sme usku-

točnili na podobne početnej vzorke stredoskolskej a učňovskej mládeže. Nasledujúce výskumy boli opakované po 5 rokoch (pre porovnanie a zaznamenanie istých vývojových trendov), ale niektoré boli zase zamerané na určité vybrané problémy (napr. týkajúce sa čitateľov Kamaráta, hudobných záujmov detí a mládeže, vplyv médií a kníh na vzory správania atď). Bolo to pre mňa 23 tvrdých, ale krásnych a nesmierne zaujímavých rokov. Výskumy boli určené všetkým, čo pracovali s deťmi a mládežou, teda učiteľom, vychovávateľom, redakciám periodík, knižničným pracovníkmi, ba aj tým "hore", čo o nich rozhodovali, ale to už bolo iba naše vrúene želanie. Pravdou je, že podrobné správy z výskumov sme posielali na ministerstvo školstva aj na patričný odbor na ÚV KSS, ale nikdy sme odtiaľ nedostali nijaké echo alebo názor či poznámku k tomu či onomu problému. Ak bola nejaká odozva, tak iba zákaz niečoho, pokarhanie, ale k tomu sa ešte vrátim.

Faktom je, že redakcie médií a vydavateľstvá mali možnosť poznať svojich prijímateľov, divákov, poslucháčov a čitateľov. Vedeli sme dosť presne, ktorá kategória detí koľko kníh prečíta, že dievčatá sú aktívnejšie čitateľky ako chlapci, ktorá kategória detí preferuje ten-ktorý literárny žáner, vydavateľstvá vedeli, aké témy zaujímajú deti a mládež, zistili sme, že deti-čitateľa majú výrazne väčšiu slovnú zásobu a vedia sa adekvátne vyjadrovať a plynulo rozprávať nejaký príbeh ako nečítatelia atď atď. Vedeli sme aj to, že vo svojom voľnom čase dievčatá najradšej čítajú knihy, zatiaľ čo chlapci pozerajú televízny program...

Pravda, výskum stál peniaze, ale za to nie také obrovské sumy, aby to ohrozilo nejakú inú významnú činnosť. Lenže celá inštitúcia bola zameraná na výskum, a to výskum základný; mohlo sa zdať, že vynaložená a niekedy aj dosť úmorná práca neprinesla také výsledky, ktoré by tejto oblasti priniesli širokú popularitu. Skrátka, výskumníci, hoci pracovali s médiami, neboli hviezdy, ale v odborných kruhoch sme patrili medzi uznávaných odborníkov, a to aj v zahraničí, ak sa naše publikácie či štúdie tam dostali.

A v tom bol práve kameň úrazu. Zúčastňovali sme sa síce rôznych odborných podujatí, ale iba pokiaľ sme nemuseli vyjsť za hranice. Občas nám bolo dovolené vycestovať na sympóziom do Poľska alebo Maďarska, ale tým sa to končilo. Lenže v týchto krajinách boli hosťami podujatí aj ľudia spoza "železnej opony", a tá bola pre nás niektorých naozaj nepriechodná. Tak sa stalo, že som mala zakázané poslať svoju publikáciu napr. do výskumného mediálneho centra v Mníchove, nesmela som napísať na požiadanie univerzity v Seattle článok do zborníka atď atď. Bolo to neraz deprimujúce, ale dúfali sme, že raz sa to azda zmení.

Zmenilo sa! Od roku 1990 prakticky výskum detí a mládeže vo vzťahu

ku knihám, čítaniu a médiám nejestvuje. V rokoch 1992/93 som ešte vypracovala projekt, ktorý síce nebol výskumný, ale mohol veľmi pomôcť pri vzdelávaní mladej generácie a aktivizovať čítanie najmä detí. Navyše mal byť súčasťou celoeurópskeho programu Journal a l'École. Nestal prakticky nijaké peniaze. Krátko po tom, ako sa začal uvádzať do praxe, ho zlikvidovali.

Povedz mi, či čítaš...

Túto okrídenú vetu som si trochu "upravila". Dnes naozaj neviem, či deti a mladá ľudia čítajú a čo čítajú. Nemôžeme sa sťažovať na nedostatok vydávania kníh. Sú ich plné regály v knižkupectvách, spravidla hýria farbami, usilujú sa získať zákazníka, upozorňujú na seba ako každý tovar, ktorý sa chce silou-mocou predať. Vydavateľstvá chrliť všetko, čo má úspechy v zahraničí, prevažne smerom na západ. Spravidla to zokrátko vyjde aj u nás. Nazdávam sa, ba čo viac, som presvedčená, že edičné plány sa už vôbec nerobia podľa toho, pre koho má byť určená kniha či knihy, už vôbec nejde o pestovanie literárneho vkusu a hodnôt, nehovoriac už vo veľmi mnohých prípadoch o nekvalitnom preklade a ešte nekvalitnejšom, resp. nijakom redakčnom spracovaní. Pretože všetko treba urobiť veľmi rýchlo, na nejaké "taľafatky", ako je jazyková úprava, niet času, kniha musí ísť na trh... Nestvuje výskum, lebo nie sú naň peniaze! Ale pre koľko detí sú tie mnohé krásne, užitočné, ale aj zbytočné a málo hodnotné knihy pri ich cenách?

Z tohto všetkého som pochopila, že preto nemôže jestvovať výskum, preto musia byť vysoké ceny kníh... lebo deti nie sú kategóriou spoločnosti, na ktorej by sa dalo zarábať. Práve naopak, sami by potrebovali od tejto spoločnosti veľa a oveľa viac.

To je však už iná kapitola, o ktorej by bolo potrebné hovoriť podrobnejšie a veľmi konkrétne.

Tak možno nabudúce...

Legislatívne okienko

Mgr. Peter Kuzma

JEDNO PERCENTO...

Všetci asi tušíte, o čo ide. Doplnením zákona o daniach z príjmov (Zákon č. 561/2001 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa Zákon č. 366/1999 Z. z. o daniach z príjmov) vznikla pre fyzické osoby možnosť darovať 1% zo zaplatenej ročnej dane z príjmov vymedzeným právnickým osobám na verejnoprospešné účely.

Teraz už vieme, že knižnice medzi tieto právnické osoby nepatria. Otázka je prečo? Podľa zákona totiž možno toto 1% poskytnúť prijímateľovi, ktorým - okrem iného - je nezisková organizácia poskytujúca všeobecne prospešné služby. Logicky by sem mali patriť aj knižnice. Nie je tomu tak. To, čo je nezisková organizácia poskytujúca všeobecne prospešné služby stanovuje Zákon č. 213/1997 Z. z. o neziskových organizáciách poskytujúcich všeobecne prospešné služby. Na to, aby knižnice boli neziskovými organizáciami v zmysle tohoto zákona, museli by najprv byť založené podľa tohoto zákona, ktorý pre to stanovuje presné pravidlá. A pretože knižnice už existujú a boli zriadené podľa iných zákonov, nepatria sem. Už aj preto, že teraz sa predsa nebudú rušiť a potom znovu zriaďovať v zmysle iného právneho predpisu. Možno sa teda spýtať aké služby poskytujú knižnice, ak nepatria medzi neziskové organizácie poskytujúce všeobecne prospešné služby, navyše ak sa v zmysle zákona pod všeobecne prospešnými službami myslí (okrem iného) aj rozvoj a ochrana duchovných a kultúrnych hodnôt (bod c, odsek 3, § 2 Zákona č. 213/1997 Z. z.)?

Komu teda vadilo, že knižnice by mali tú možnosť a mohli získať od fyzických osôb dané 1%. Lebo možno povedať jednoznačne, že značná časť ľudí by prispela aj na knižnice. Samozrejme, teraz je už jasné, že zákonodarca touto legislatívnou úpravou chcel pomôcť rôznym nadáciám a občianskym združeniam, ktoré v tomto smere určite lobovali.

To je v poriadku. Jediným problémom je to, prečo z toho zase knižničná kultúra vypadla, keďže tam školstvo, šport, sociálna sféra atď. Asi je na tom, čo sa týka financií a sponzorských darov, tak dobre a nič nepotrebuje. Vedaj knižnice sa mohli snažiť získavať potenciálnych darcov a bojovať za to, aby to 1% získali. Ešteže sa to týka aspoň Spolku slovenských knihovníkov.

Poznámky, informácie, náme-

ROZŠÍRENIE ZAHRANIČNEJ SPOLUPRÁCE

25. apríla 2002 sa na pôde Mestskej knižnice v Bratislave stretli zástupcovia Krajskej pobočky SSK BK s riaditeľkou Chorvátskej národnej knižnice a čítarne prof. Blaženkou Pavlovič - Radmanović a vedúcou Ústrednej knižnice Slovákov v Chorvátsku prof. Ružicou Vinčák z Našic na pracovnom stretnutí, ktorého výsledkom je uzatvorenie a podpísanie Zmluvy o priateľstve a spolupráci medzi KP SSK BK a Ústrednou knižnicou Slovákov v Chorvátsku.

ŽIVOTNÉ JUBILEUM

26. júna 2002 sa doživa okrúhleho životného jubilea Ing. Ján Kurák (nar. 1932), dlhoročný riaditeľ Slovenskej technickej knižnice, dnes Centra VTI SR v Bratislave. V tejto funkcii pôsobil od roku 1988 až do svojho odchodu do dôchodku v roku 1998. Za jeho pôsobenia sa táto inštitúcia pretvorila na moderné národné technické informačné centrum a ústrednú verejnú vedecko-technickú knižnicu. Blahoželáme k životnému jubileu a do ďalších rokov prajeme pevné zdravie a spokojnosť v osobnom živote!

3x K SPOLKU...

Stále nás už dlhšiu dobu všetkých straší a máta stará a hlavne neaktuálna internetová stránka Spolku slovenských knihovníkov, ktorá sa už pomaly a isto stáva legendou. To by nebolo chybou, až na to, že tú „legendu“ si môže prečítať celý svet a už to nie je až tak veselé. Ak raz existuje webový priestor, treba ho neustále aktualizovať, ošetrovať. Ak sa to nedá (ťažko však možno pochopiť prečo nie), tak treba urobiť takú stránku, ktorá bude stále aktuálna (len všeobecné informácie, logo, názov, kontaktné adresy, ktoré sú správne atď), alebo ju zrušiť. Nehovoriac už o takých samozrejmych veciach, že by to malo byť okrem slovenčiny minimálne v angličtine. Súčasný stav je neospravedlňiteľný, už aj vzhľadom na to, že ide o občianske združenie s celoštátnou pôsobnosťou, ktoré zastrešuje značnú časť knižničkej obce. Tak v čom je problém?

História častokrát poskytuje dobré a zaujímavé príklady. Možno sa o tom presvedčiť aj v zborníku, ktorý bol vydaný pri príležitosti 55. výročia. Napríklad v roku 1986 vznikol pri vtedajšom ŽKI Klub seniorov... Vofakedy existovala tiež Komisia mladých informatikov a knihovníkov... Zámerne uvádzame tieto dva protipóly. Od seniorov sa možno v mnohom poučiť, ich skúsenosti, rozhľad a životom preverené postoje sú zdrojom poučenia, naopak mladí, ktorí nastupujú, môžu vniesť do života patričnú razantnosť, odvahu, dravosť, najmodernejšie riešenia. Ako to všetko spojiť, aby to slúžilo na prospech celku? Trebárs aj na póde Spolku slovenských knihovníkov. Čo by mohol spolok urobiť pre to, aby sa za jednými dvere nezabuchli a mohli ešte nakuknúť, a pred druhými otvorili, aby mohli vojsť a realizovať sa. Hovori sa tomu podchytiť mladú generáciu. Všetci veľmi dobre vieme, že značná časť (skromne povedané) mladej generácie po skončení štúdiá s knižnicami a knihovníctvom končí.

Vzhľadom na to, že v spolkowej pokladnici je skromné množstvo prostriedkov, v médiách a na verejnosti treba propagovať možnosť darovať 1% zo zaplatenej dane, ktoré môžu fyzické osoby darovať Spolku slovenských knihovníkov (podrobnejšie to je rozvedené v legislatívnom okienku) ako občianskemu združeniu. Toto je možné pokiaľ je SSK zaregistrovaný v Notárskej komore SR. Určite sa nájde niekto, kto si spomenie aj na knižničkej stav a každá omrvinka pomôže.

VÝSKUMY V KNIŽNICI

Stalo sa už tradíciou, že Knižnica Ružinov spolupracuje s Katedrou knižničnej a informačnej vedy FFUK. Už dlhé roky poskytuje poslucháčom katedry priestor. Či už je to vykonávanie praxe (jej rôznych foriem), konzultácie potrebné k písaniu seminárnych a diplomových prác a v posledných rokoch oživa aj tá časť spolupráce venovaná knižničným výskumom. Je to v značnej miere aj pričinením a záujmom katedry samotnej, prezentovanej v osobe PhDr. Pavla Rankova, ktorý kedysi sám (ešte ako poslucháč) začínal s jedným z takýchto výskumov. Musíme konštatovať, že poslucháči katedry sú čoraz viac fundovanejší a lepšie pripravení na rôzne prieskumné úlohy, ktoré u nás riešia.

V školskom roku 2001/2002 sa u nás v tomto smere realizovali poslucháči štvrtého ročníka: Linda Lipovská (Výskum čitateľských záujmov a potrieb detí 2. stupňa ZŠ), Bronislava Porubská (Čitateľské záujmy a používateľské potreby čitateľov v dôchodkovom veku) a Marián Hausner (Čitateľské záujmy a používateľské potreby používateľov v Knižnici Ružinov - Oddelení odbornej literatúry Ústrednej knižnice na Miletičovej 47).

Aj keď pochopiteľne nejde o výskumy veľkého záberu a s veľkým množstvom respondentov, majú pre nás význam v tom, že môžeme na ich základe stanoviť aspoň orientačne situáciu na danom pracovisku, vyvodiť z nej uzávery, ďalšie postupy atď V každom prípade aj takéto orientačné sondy niečo naznačujú, signalizujú a netreba ich podceňovať. Zmapovaním viacerých pracovísk takto získavame obraz o celkovom stave knižničnoinformačných služieb. Je to pre nás chválhodná a osozná činnosť a pomoc, pretože nemáme a ani si nemôžeme dovoliť platiť alebo zamestnávať pracovníka, ktorý by sa tejto oblasti systematicky venoval a poslucháči katedry, ktorí sa na túto oblasť špecializujú, sú v každom prípade prínosom.

750 ROKOV

Dostali sme peknú skladačku - Kalendár kultúrnych a športových podujatí v meste Senec pri príležitosti 750. výročia vzniku mesta (1252 - 2002). Jednoduchý a vkusne graficky upravený materiál doplnený farebnými fotografiami prehľadne informuje o všetkých podujatiach, ktoré sa z tohoto dôvodu počas celého roka v Senci uskutočnia. Na oslavách sa podieľa aj Mestská knižnica v Senci.

Do vašej pozornosti

**PLÁNOVANÉ AKCIE
DOŠKOĽOVACIEHO STREDISKA CVTI SR NA 2. POLROK 2002**

Predkladáme Vám **nezáväzný plán akcií DS CVTI SR**.
Prihlášky na akcie posielajte na adresu:

Doškoľovacie stredisko CVTI SR
Námestie slobody 19
812 23 Bratislava 1

Presný dátum a miesto konania Vám oznámi
**kontaktná osoba: Mgr. Jana Lazarová, č. tel.: 02/43295769; fax:
02/43420454; e-mail: doskol@tbb5.cvtisr.sk**

KURZY

1. WinISIS-CDS/ISIS pre Windows - pre pracovníkov Centra VTI SR
Miesto: učebňa STU, Vazovova 5, Bratislava
Termín: september (2-dňový)

2. Angloamerické katalogizačné pravidlá
Miesto: CVTI SR, Drieňová 36, Bratislava
Termín: október (1-2-dňový)
Predbežná cena: 600,- Sk

**3. Intenzívny rekvalifikačný kurz pre pracovníkov knižníc bez knihov-
níckeho vzdelania**

Miesto: CVTI SR, Drieňová 36, Bratislava
Termín: november (týždenné sústredenie)
Predbežná cena: 1800,- Sk

SEMINÁRE

1. Medziknižničné výpožičné služby vo svetle novej vyhlášky

Miesto: CVTI SR, Drieňová 36, Bratislava
Termín: september
Predbežná cena: 450,- Sk

2. Spôsob vedenia odbornej evidencie, vyradovania a revízie knižničného fondu vo svetle novej vyhlášky

Miesto: CVTI SR, Drieňová 36, Bratislava
Termín: september
Predbežná cena: 450,- SK

**3. Elektronická knižnica - sprístupňovanie informácií o EÚ
Informácie o EÚ z vydavateľstva EUR-OP**

Miesto: CVTI SR, Drieňová 36, Bratislava
Termín: september/október
Predbežná cena: 450,-

4. JASON - elektronické objednávanie a dodávanie dokumentov

Miesto: CVTI SR, Drieňová 36, Bratislava
Termín: september/október
Predbežná cena: 450,- Sk

5. Budovanie knižnično-informačných fondov v elektronickom prostredí

Miesto: Drieňová 36, Bratislava
Termín: október
Predbežná cena: 450,- Sk

6. Elektronická komunikácia (diskusné skupiny, elektronické konferencie, chatovanie, videokonferencie)

Miesto: CVTI SR, Drieňová 36, Bratislava

Termín: november

Predbežná cena: 450,- Sk

7. LINUX v knižnici - možnosti a podmienky využitia

Miesto: CVTI SR, Drieňová 36, Bratislava

Termín: november

Predbežná cena: 450,- Sk

NÁVRH EDIČNÉHO PLÁNU CENTRA VTI SR NA ROK 2002

Kontakt: Mgr. Mária Mlynáriková, odd. edičné, tel.: 43 42 05 97, fax: 43

42 04 54, e-mail: publik@tbb5cvtisr.sk

I. Periodiká

1. *ITlib. Informačné technológie a knižnice* 4x (A4, 280 ex., asi 48 s.)
 2. *Z Centra VTI SR* 4x (A5, 280 ex., asi 22 s.)
- Pre SAK:*
3. *Bulletin SAK* 4x (A5, 135 ex., asi 50 s.)

II. Publikácie

1. **Zora Jurčacková: Terminológia** (september 2002, A5, asi 120 s., 200 ex.)

Publikácia sa zaoberá významom terminológie všeobecne a rozvojom terminológie ako disciplíny. Východiskom sú medzinárodne zjednotené princípy a metódy terminologickej práce, ako je tvorba pojmov a termínov, typy definícií, charakteristika pojmových systémov a foriem ich reprezentácie. Tieto teoretické základy terminológie sú východiskom pri riešení otázok organizácie poznania a aplikácie terminologického manažmentu v jednotlivých oblastiach, ktoré narábajú s terminologickými údajmi (informačný manažment, odborné preklady, vydavateľská činnosť, vedecký

výskum a vzdelávanie). Opísané sú vývojové tendencie v tejto oblasti, ktoré smerujú k medzinárodnej spolupráci pri terminologických aktivitách, tvorbe medzinárodných noriem a počítačovo spracovávanej terminológie v podmienkach informačnej spoločnosti. Je určená nielen pre študentov KKIV FiF UK, ale aj pre už spomínanú širšiu odbornú verejnosť.

2. **Eva Kríštofičová - Zora Jurčacková - Vlasta Křečková - Miriam Ondříšová: Terminologický slovník z knižničnéj a informačnej vedy (október 2002, asi 200 s., 250 ex.)**

Toto kolektívne dielo je výsledkom viacročného výskumu v danej oblasti a pri jeho tvorbe boli akceptované zásady terminologickej práce podľa normy ISO 1024. Slovník obsahuje asi 1 100 termínov knižničnej a informačnej vedy a takých špecializácií odboru, ako napr. komunikácia, bibliografia, vydavateľská činnosť, knižničný manažment, knižničná štatistika, oblasť dát, informácií a poznatkov atď. Štruktúra termínov je takáto: poradové číslo záznamu, termín, ekvivalent v angličtine, nemčine a francúzštine, skratka, synonymum, definícia, poznámka (objasňuje použitie termínu, ak je to potrebné). V závere práce je aj abecedný permutovaný register anglických termínov s odkazmi na poradové číslo príslušného termínu. Je určená nielen pre študentov KKIV, ale aj pre širšiu odbornú verejnosť.

3. **Adresár členských knižníc SAK (A6, 200 ex., asi 36 s.)**

Vydanie aktualizovaného adresára pre SAK pri príležitosti Bibliotéky.

Poznámka:

- Okrem uvedených titulov rátame aj s tým, že budeme zabezpečovať (redakčne, graficky, polygraficky) aj vydanie niektorých ďalších titulov na objednávku (pre SAK, SSK a i.).

